

Лекція 1.

Сутність і значення управлінської комунікації у професійній діяльності менеджера систем якості початкової освіти

План

- **Сутність комунікацій і комунікативного процесу**
- **Риторична формула управлінської комунікації: $P = K+A+S+T+M+EK+CA$ (за Г.М.Сагач). Характеристика законів риторики**

Література

- Колотілова Н.А. Риторика : навч. посіб.– К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
- Олійник О. Сучасна ділова риторика : навч. посіб. – К. : Кондор, 2010. – 166 с.
- Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті : навчальний посібник / Г. В. Осовська. – Київ : Кондор, 2017. – 218 с.
- Управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник. У двох частинах. Ч.2. Ключ до професійного успіху / В.В.Григораш, О.М.Касьянова, О.І.Мармаза та ін. – Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2004. – 152 с.

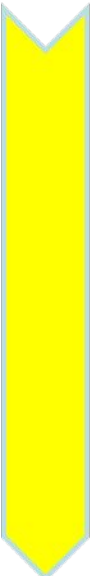
ЯК ЕФЕКТИВНО ЗДІЙСНЮВАТИ УПРАВЛІНСЬКУ КОМУНІКАЦІЮ?

1. Сутність комунікацій і комунікативного процесу

-
- **Спілкування** – сукупність зв'язків і взаємодії індивідів, груп, спільнот, під час яких відбувається обмін інформацією, досвідом, уміннями, навичками і результатом діяльності

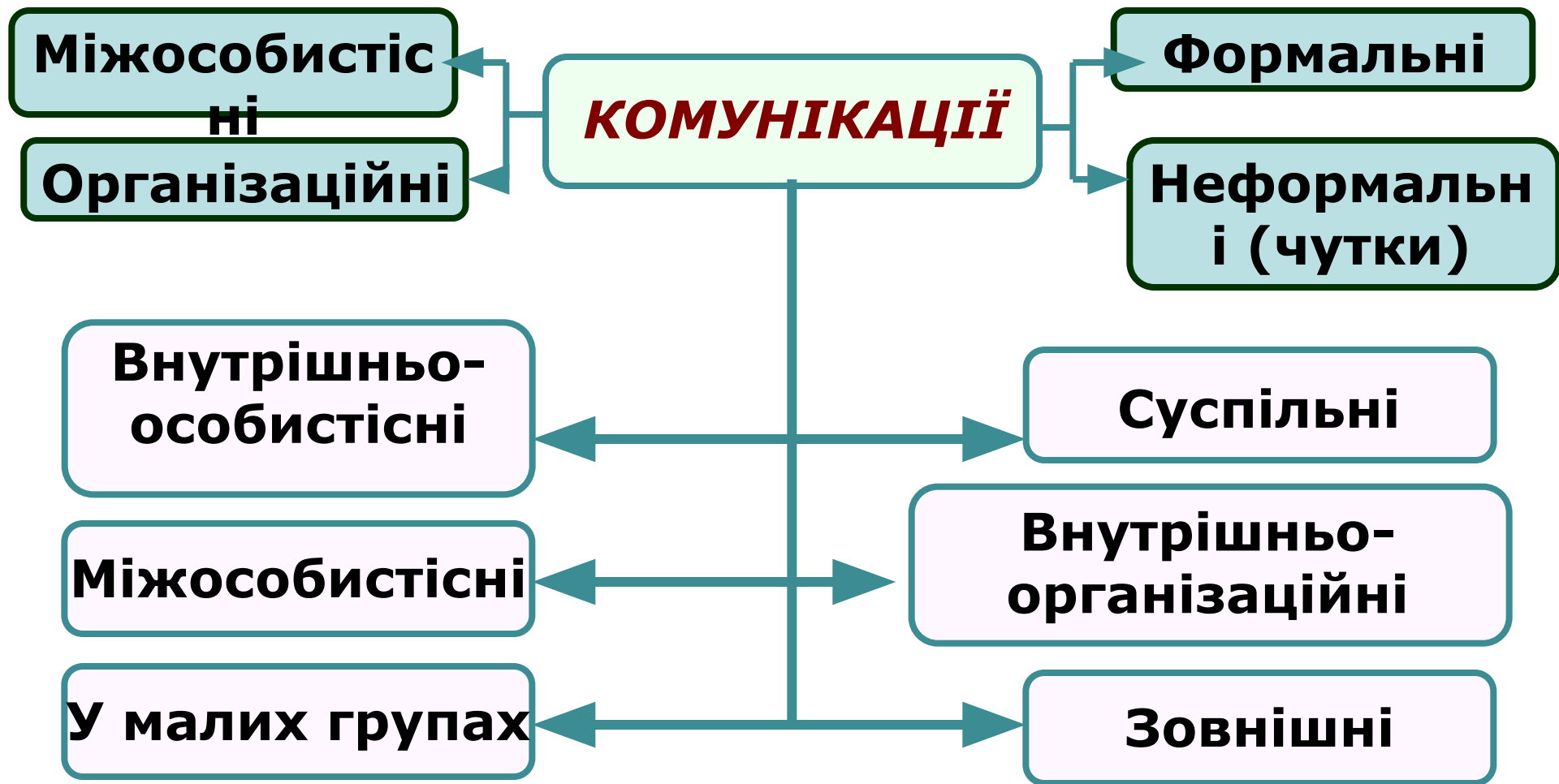
-
- **Комунікація** – смисловий та індивідуально-змістовий аспект соціальної взаємодії; обмін інформацією у різноманітних процесах соціальної взаємодії

-
- **Комунікативний процес** – обмін інформацією між індивідами або їх групами, метою якого є точне й повне засвоєння повідомлень, що містять певну інформацію

-
- **Управлінська комунікація** – обмін інформацією, на основі якого управлінець отримує відомості, необхідні для прийняття ефективних рішень, і доводить прийняті рішення до працівників закладу освіти

ВИДИ И ТИПИ КОМУНІКАЦІЙ

МОДЕЛІ КОМУНІКАЦІЙ

1. Одична
одностороння
дія

Джерело
інформації

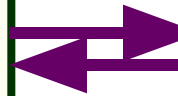

Отримувач
інформації

2. Одична
одностороння
дія зі
зворотнім зв'язком

Джерело
інформації

Отримувач
інформації

3. Постійний
процес

Джерело
інформації

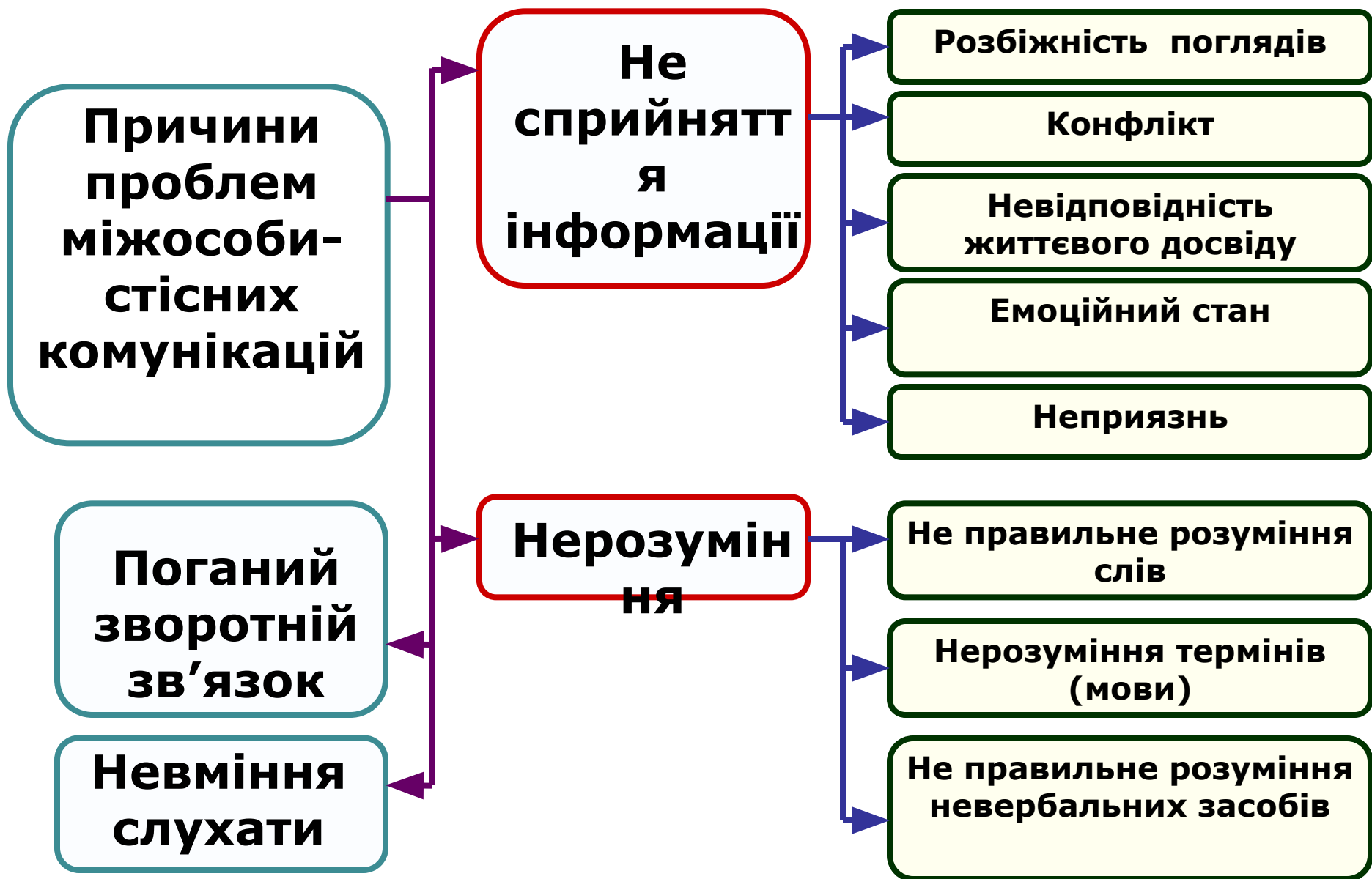

Отримувач
інформації

Зовнішня інформація

ОСНОВНІ БАР'ЄРИ В КОМУНІКАЦІЇ

ВНУТРІШНЬО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ВИДИ КОМУНІКАЦІЙ

1

- **взаємодія з педагогами** (виступ на педагогічній/методичній раді, наради, бесіди, інструктаж і консультування учителів)

2

- **взаємодія з учнями** (пояснення, вступне слово, виступ, бесіда, коментар,), інструктаж школярів, індивідуальні бесіди (втішання, порада, переконання, навіювання, прохання, подяка), групові консультації, виступи перед учнівським колективом (інформування, переконання, заклик до дій, надихання)

3

- **взаємодія з різними соціальними інститутами** (виступи на батьківських зборах, педагогічне просвітництво батьків, інструктаж та консультування батьківської громадськості, ділові бесіди, неофіційні зустрічі, виступи перед громадськістю міста, виступи на радіо/телебаченні)

2. Риторична формула управлінської комунікації

$$P = K + A + C + T + M + EK + CA$$

(за Г.М.Сагач)

7

«Ми засвоїли чим говорити, і остаточно забули про що, навіщо, де і кому говорити: тому ми і говоримо про все, як вийде, просто так, завжди, всюди, всім»

Є.В.Клюєв

1

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ЗАКОН

Запам'ятати,
усвідомити,
зрозуміти

Записатися,
купити, змінити
думку...

Емоційна
реакція

ІНФОРМУВАТИ

ПЕРЕКОНАТИ

НАДИХНУТИ

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ЗАКОН

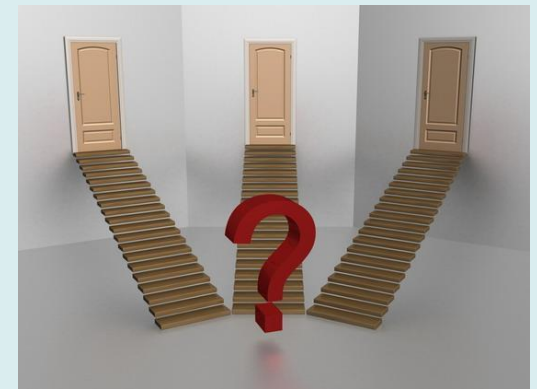
- обирати доцільний жанр освітніх промов
- визначати загальну цільову установку промови (інформувати, переконувати, закликати до дій, надихати)
- визначати спосіб розкриття ідеї (позитивно, негативно, нейтрально)

ЗАГАЛЬНА ЦІЛЬОВА УСТАНОВКА

- **“Я хочу, щоб...засвоїли (дізналися, запам’ятали, зрозуміли)...**
  - **«Я хочу викликати в ... відчуття смутку (радості, обурення...) за...»**
  - **«Я хочу, щоб слухачі переконалися, що...»**
  - **“Я хочу, щоб... прийшли (записалися, принесли, внесли).....**
-

СПОСІБ ПОДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ

- ✓ **ПОЗИТИВНО (схвалюючи)**
- ✓ **НЕГАТИВНО (заперечуючи)**
- ✓ **НЕЙТРАЛЬНО (конструктивно, аналітично)**

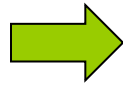

2

Закон моделювання аудиторії

Системне вивчення
аудиторії

Складання
портрету

Складання
прогнозів

ХТО ВОНИ?

ЗАКОН МОДЕЛЮВАННЯ АУДИТОРІЇ

- системно вивчати аудиторію відповідно до ознак і типів співрозмовників
- створювати «портрет» аудиторії
- вивчати потреби слухачів
- моделювати аудиторію, прогнозувати реакцію аудиторії на виступ

ПРОГРАМА ВИВЧЕННЯ

- Яке значення для аудиторії має тема промови?
- Який кількісний склад аудиторії?
- Наскільки аудиторія добре розбирається в темі?
- Який середній вік аудиторії?
- Який освітній рівень слухачів?
- На яку групу необхідно спрямувати особливу увагу?
- Які політичні погляди/ культурні традиції/ релігія?
- Чи є додаткова інформація, яка б могла бути корисною для підготовки промови?

ПРОГНОЗИ

- Аудиторія, швидше за все, віднесеться до даної теми з великим інтересом, з помірним інтересом, не проявить інтересу, тому що...
- Аудиторія тему повністю зрозуміє, дещо зрозуміє, нічого не зрозуміє, тому що...
- Аудиторія буде ставитися до мене як оратора позитивно, нейтрально, негативно, тому що...
- Ставлення аудиторії до моєї теми буде позитивним, нейтральним, негативним, тому що...
- Тема для аудиторії має велике значення, посереднє значення, не має ніякого значення, тому що...

Пам'ятайте про потреби слухачів

1

• Навіщо їм інформація?

2

• Що вона їм дасть?

3

• Що вони будуть уміти?

З

Визначення
конкретної
цільової установки

**СТРАТЕГІЧ
НИЙ
ЗАКОН**

Виокремлення з
концепції
запитань

Формулювання
тези

Врахування
портрету
аудиторії

СТРАТЕГІЧНИЙ ЗАКОН

- обирати і формулювати тему виступу
- формулювати конкретну мету і тезу
- адаптувати стратегію промови до установок слухачів

Тип промови

Інформувати

Надихати

Переконувати

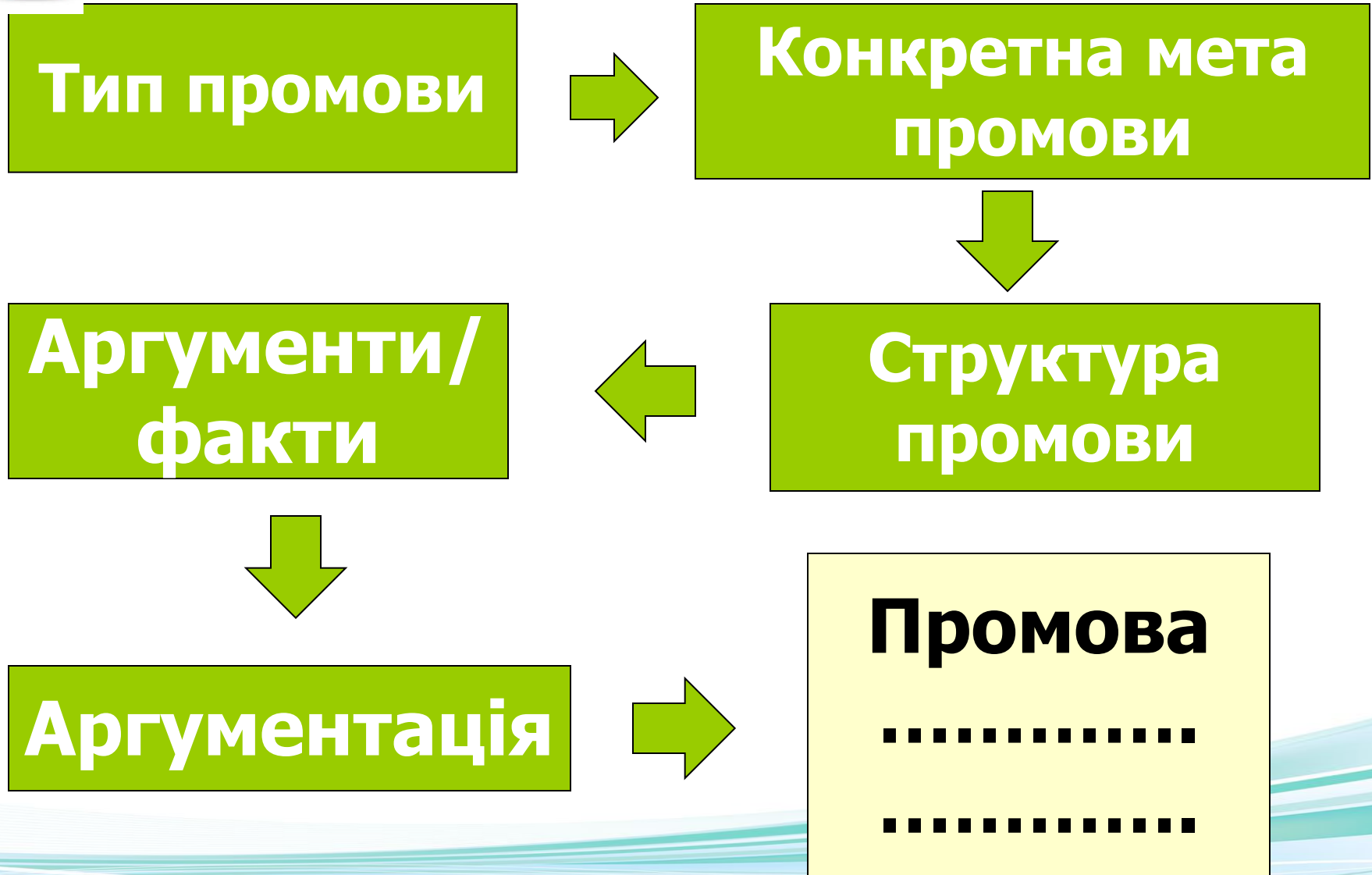

Закликати до дій

4

ТАКТИЧНИЙ ЗАКОН

ТАКТИЧНИЙ ЗАКОН

- добирати й опрацьовувати матеріал (аналізувати, класифікувати, систематизувати)
- структурувати текст виступу відповідно до типу промови
- добирати доцільний прийом для вступної частини промови
- добирати доцільні методи викладу матеріалу в основній частині
- добирати сильні аргументи та ефективні способи аргументації
- добирати ефективний тип заключної частини

5

ТОЧНІСТЬ

ОБРАЗНІСТЬ

ВИРАЗНІСТЬ

ЯСНІСТЬ

ПРАВИЛЬНІСТЬ

СТИСЛІСТЬ

МОВЛЕННЄВИЙ ЗАКОН

МОВАЄНЄВІЙ ЗАКОН

- добирати риторичні фігури й тропи для увиразнення думки й створення естетичної насолоди
- співвідносити мовні засоби із задумом, особливостями аудиторії, типом промови
- використовувати мовні засоби як прийоми зацікавлення аудиторії, утримування уваги, активізації мислення
- поєднувати в доборі мовних засобів раціональне й емоційне, інформаційне й образне
- складати партитуру тексту
- користуватися засобами логіко-емоційної виразності

6

ЗАКОН ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

- мотивувати свою появу перед слухачами
- будувати гармонійні стосунки зі слухачами
- орієнтуватися в часі
- тримати зоровий контакт з аудиторією
- правильно обирати тональність, варіювати силою голосу й темпом мовлення
- використовувати різноманітні види і рівні жестикуляції
- обирати необхідний рівень енергетики, використовувати різні прийоми енергетичного впливу на слухачів

- **Зоровий контакт**
- **Контроль емоційного стану аудиторії** (зацікавлені / байдужі) **та внесення змін у виступ** (за необхідності)
- **Застосування засобів привернення уваги** («Послухайте, будь ласка...», «Прошу звернути на це увагу...»; «Вам відомо, що...», «Звісно вас цікавить...», «Уважно послухайте!..»)
- **Створення творчої обстановки** („Як ви розумієте...” „Самі бачите, що...”, „Подумайте, будь-ласка...” „Давайте подивимося...” „Згадали, так?” „Надіюся, це не викличе сумнівів” „З цим ви погоджуєтесь?” „Це всім зрозуміло?”)

- **Керування переходом з однієї думки до іншої** (*По-перше, по-друге, по-третє...; Далі...; Другий приклад (факт, випадок)...; Наступний приклад (аргумент)...; Наступне, що хотілося б сказати...; Ще один важливий чинник, що засвідчує...; І, на кінець, такий факт...*)
- **Застосовувати полімодальне мовлення**

Модальність	Слова-предикати
Візуал	Бачити, дивитися, уявляти, ілюструвати, спостерігати, помічати, показувати, з'явитися, передбачити, прояснювати, розглядати, картина, точка зору, погляд, вид, темний, яскравий
Аудіал	Говорити, слухати, чути, звучати, голос, звуки, дзвінок, дискусія, крик, тиша, гармонійний, глухий, гучний, німий, неговіркий,
Кінестет	Взятися, тримати, зачіпати, контактувати, напружуватися, відчувати, здавати, стиснути, схоплювати, любити, поштовх, гладенький

УСТАНОВКИ СЛУХАЧІВ**ВИБІР КОМУНІКАЦІЇ****Якщо ваші слухачі...****тоді вони, можливо,...****і ви можете...****виключно прихильні**

готові діяти

**налаштовані
прихильно**багато в чому поділяють
вашу думку**помірно прихильні**готові прийняти точку
зору, але без зобов'язань**ні за, ні проти**

- не інформовані
- нейтральні
- байдужі

не зовсім згоднісумніваються у
раціональності позиції**не згодні**дотримуються думок, що
протилежні**налаштовані вороже**зовсім не готові сприймати
позицію

Якщо ваші слухачі...	тоді вони, можливо,...	і ви можете...
Виключно прихильні	готові діяти	запропонувати рекомендації
Прихильні	майже поділяють думку	підтримати і закріпити думку
Помірно прихильні	готові прийняти точку зору без зобов'язань	підібрати докази, що підкріплюють вашу точку зору
Ні за, ні проти	<ul style="list-style-type: none"> ▪ не інформовані ▪ нейтральні ▪ байдужі 	<p>підібрати інформацію про користь думок / необхідність дій</p> <p>підібрати докази, щоб погодилися з вашою думкою</p> <p>викликати відчуття важливості пропозиції / актуальності</p>
Не зовсім згодні	сумніваються у раціональності	подати докази, які допоможуть зрозуміти вашу позицію
Не згодні	дотримуються протилежних думок	навести переконливі аргументи змінити думку не закликати до дії

Завдання

- **Визначте ефективну комунікацію відповідно до установок слухачів**

7

СИСТЕМНО-АНАЛІТИЧНИЙ

Як аудиторія зустріла мене?

- Доброзичливо
- Байдуже
- Стримано

Як розпочав виступ?

- Викликав
- Зацікавленість
- Пожвавлення
- Байдужість

Як я сам оцінюю?

- Вибір теми
- Розкриття
- Композицію
- Логіку побудови
- Початок
- Кінець

Як я сам оцінюю своє усне мовлення?

- Дихання
- Паузи
- Темп
- Плавність мовлення

СИСТЕМНО- АНАЛІТИЧНИЙ ЗАКОН

- визначати доцільність використання мовних засобів у конкретній ситуації спілкування й для конкретного слухача
- робити висновки з допущених помилок і огріхів
- планувати роботу з вироблення й удосконалення власного ораторського стилю

**Риторична
формула
управлінської
комунікації**

**7
законів
риторики:
К
А
С
Т
М
ЕК
СА**

РЕФЛЕКСІЯ

Знав	Дізнався	Хочу дізнатися

ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!